



א' ניסן, תשע"ב, 24.3.2012

גיליון מס' 302

פרשת ויקרא

על נורמות מוסריות, ועלינו

מאת הרב ארי סט, קיבוץ סנד

בתקופה האחרונה צצות ועולות בתקשורת פרשיות שונות הקשורות לעולמם המוסרי של נבחרי הציבור ומשרתיו. ברור לכל שעל מנהיגי העם מוטלת החובה להתנהג על פי אמות מוסר ראויות ומקובלות. אלא שלפעמים נראה כי העם (התקשורת?) דורש מהם להיות 'טלית שכולה תכלת' שלא דבק בה רבב מעולם. האם נכון וראוי לדרוש מאישי הציבור נורמות התנהגות גבוהות יותר מהמקובל בציבור הרחב?

לאחר שסיימנו את בניית המשכן בספר שמות, מכניס אותנו ספר ויקרא אל הקודש פנימה, לתוככי המשכן, וחושף אותנו לדרכי העבודה והשגרה של המקדש. אחד הקרבנות המתוארים בפרשת השבוע הוא קרבן החטאת על סוגיו השונים, הבא על מעשה לא ראוי שעבר האדם בשגגה שלא מתוך כוונת זדון. בניגוד לקרבנות הנדבה שם מחולקים סוגי הקרבנות השונים על פי סוג הבהמה שבחר האדם להביא (בקר או צאן), סוג הקרבן בקרבנות החטאת הוא נגזרת של האדם שחטא. לא הרי קרבנו של אדם פשוט שחילל שבת (ד, כז-לה) כקרבנו של כהן גדול שעבר עבירה דומה (ד, ג-יב). בעוד הראשון יביא שעיר עיזים או כבשה יביא השני פר. לכאורה הוכחנו את המבוקש. קרבן החטאת מלמד אותנו שהדרישות מהמשרתים את העם בהנהגה גבוהות יותר. אלא שדיוק בכותרת לפרשיית קרבן החטאת של הכהן הגדול יציג תמונה מורכבת יותר.

'אם הלהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת'. הפרשייה פותחת בחטאו של הכהן המשוח בשמן המשחה, הכהן הגדול. אך מדוע היא כורכת את שאר העם בחטאו הפרטי? מדוע מדגישה התורה כי חטאו של הכהן הגדול הוא 'לאשמת העם'? רשב"ם אמנם פירש שהכהן הגדול מתחייב בקרבן זה לאחר שהורה הוראה מוטעית לכלל הציבור, אבל חז"ל פירשו שחיוב הקרבן הוא גם על חטא פרטי של הכהן הגדול שאין לו השלכה ציבורית ישירה כלל!

כדי להבין את הנקודה, נעיין באחד הדינים התמוהים בתורה, דינו של רוצח בשוגג הגולה לעיר מקלט ויוצא משם רק עם מותו של הכהן הגדול. המשנה במסכת מכות (פרק ב, ו) מניחה שהרוצחים בשוגג היו עסוקים בזמן שהותם בעיר המקלט בתפילה למותם של הכהנים הגדולים שהרי רק במותם יוכלו להשתחרר ולשוב לביתם. 'לפיכך אמותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על

בניהם שימותו' (שם). מדוע נושא הכהן הגדול אשמה, בכך שהופך למושא תפילת הרוצחים, ברצח בשוגג שנעשה במקום אחר ובמרחק רב ממנו? על כך עונה הגמרא (מכות דף יא ע"א) 'שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו'. מדברי הגמרא אנו לומדים כי קיים יחס ישיר בין העם ובין מנהיגיו, וכאשר מתרחש רצח ואפילו בשגגה, האחריות מוטלת על כתפיו של הכהן הגדול. קרבן החטאת מדגיש את הצד השני של אותו המטבע. חטאו של הכהן הגדול קשור בקשר הדוק עם מעשיו של הציבור, ואם הוא נכשל ונפל כנראה שהמציאות הציבורית הרווחת היא בעייתית.

כמובן שאין בדברים אלו כדי לנקות ולטהר את בעלי התפקידים שסרחו על ידי הטלת האשמה על העם. את משרות ההנהגה יש לדאוג לאייש באנשים הטובים, המוסריים והראויים ביותר. אבל אם רצוננו למצוא אנשים כאלו, עלינו לעשות שינוי ומהפך בכלל החברה הישראלית. אם נורמות המוסר המקובלות יהיו גבוהות יותר נוכל למצוא מנהיגים מוסריים שיצעידו את העם כולו קדימה.

הרב ארי סמ. רב קיבוץ סעד.



אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il